

Egy kis könyvről. Hogyan ne beszéljenek a gyerekek? Filléres Könyvtár. 290-ik füzet 46 l. Ára 60 fillér.

A minap, hogy egy könyves bolt kirakatában nézdelődök, a sok hipermodern köntösű és tartalmú magyar újdonságok között szinte elhúzódva: szemembe ötlik a «Filléres Könyvtár» egyik füzete is, Sebők Zsigmondtól, ezzel a címmel: *Hogyan ne beszéljenek a gyerekek?* S mert két-három éves apróságaimra gondolva azt hittem, hogy valami újabb pedagógiai vívmányokra találok benne: befordultam hát, megvettem s otthon nyomban át is olvastam az egészet.

Mondhatom, hogy egy-egy derekabb és értékesebb ifjúsági munka egyszer-egyszer alig fordul meg a kezemen. Igaz, hogy nem egészen kis gyermekek számára való s nem is valami lélektani vagy oktatásügyi problémákat feszeget, de célja, tartalma nem kevésbé becses, sőt épp a mai idegenes áramlatok között kétszeresen figyelemre méltó, amidőn tíz apró, párbeszédés jelenetben (fővárosi és vidéki gyerekek ajkán) arra tanítgat: *hogy hogyan kell helyes magyarsággal szépen és okosan beszélni?* — Első példájáról, mely a kurtán-furcsán odadobott szavakkal való makacskodást gúnyolja: nem szólunk, de ott mindjárt a második, mely a pesti gyermekek képtelenül zagyva jargonyát mutatja be elrettentésül (gummirádlí, nassolni, indiáner, ródlizni, hercig, fess pubi, nokkerli, zwekkerli stb.), nyomban közölvén a kipellengérezett német szó helyes, kifejező magyar alakját is. A harmadik egy ügyes párbeszéd keretében a manapság szintén nagyon elharapózott magyartalan kifejezéseket irtogatja (jól kinézni, úgy lesz mondva, eszembe jött stb.). A negyedik az ízléstelen tájkiejtést (od = oda; há való = hová való; illen-ollan; píz; pakúnyi = pakolni; pörúnyi = pörölni; kék = kell stb.); az ötödik tovább az idegenes vagy rossz képzésű magyar szavakat (tanoda, varroda, lovarda, bemér, pénztárnok, könyvtárnok stb. stb.).

Ez az első rész tehát inkább a helyes magyarságra figyeltet, míg a könyv másik fele, más irányban, de szintén igen tanulságosan a *figyelmezetlen és hibás előadásmódra* nyújt néhány jellemző és mulatságos példát. Külön-külön mintákon karikirozza azt a pongyola és elkalandozó beszédmodot, amely hetet-havat összedarálva már az elején elfelejti, hogy voltaképp honnan is indult ki, mit akar mondani? (Hogyan beszél Ninus és Anti?). Egy más helyt a mindig szórakozott s szórakozottságában komikus félreértésekbe keverődő lánykát (Marcsa) gúnyolja. Vagy azt az idegenek előtt mindjárt fejét veszítő ügyetlenséget, amely nemcsak mondanivalójában sül bele rögtön, de jóformán azt se tudja magáról: fiú-e vagy lány? (Gusztí esete.) Végül a tizedikben arról a sebes és értelmetlen be-

szédéről szól, amely rútsága mellett még hozzá kínos félreértésekre is adhat alkalmat. (Hogyan beszél Dini?)

Röviden: ez a könyvecske, mely a «Filléres Könyvtár» című vállalatban növendék gyermekek számára készült, végig kellemes és vonzó modorban, könnyed és mulatságos módon oly értékű dolgokat tárgyal, amelyek komoly és általános vonatkozásaiknál fogva szülőök és tanítók előtt egyaránt kedves figyelemre méltók. Írójuk, mint említém: Sebők Zsigmond, aki más belletristai érdemei mellett, mint a magyar ifjúsági irodalomnak egyik elsőrangú munkása is különös elismerésre tarthat számot. Most szoros tanítások közrebocsátásával is több hasznot hajtott a magyar kultúrának, közvetve ennek a szegény, sok oldalról nyomorgatott magyar nyelvnek, mint gombamód szaporodó verses és novellás irodalmunk akárhány modern terméke. Köszönet érte néki! S művét (volt-e más helyeken ismertetve vagy nem?: nem tudom), de a magam részéről épp e szakfolyóirat hasábjain csak a legmelegebben ajánlhatom. Erre is ráillik, amivel Phædrus ajánlja a maga meséskönyvét: hogy «Duplex libelli dos est; quod risum movet, et quod prudenti vitam consilio monet.»

(Debreczen.)

Pap Károly.

*

Az akaratszabadság problémája címen Fejes Áron, nagyenyedi Bethlen-kollégiumi r. tanár, tanítóképzőintézeti igazgató, értekezést írt s munkáját Budapesten, az Athenæum könyvkiadóhivatalnál kinyomatta.

Szerző az akaratszabadság kérdését történelmi fejlődésben vizsgálja; ismerteti az akarat pszichológiai folyamatát; a lélektani vizsgálódások eredményeit kapcsolatba hozza az erkölcsi és vallásos élet idevágó kérdéseivel; az akaratszabadság értelmezéséből következtetéseket von ethikai célokra. A kérdés tárgyalásában filozófiai, teológiai, szociológiai és pedagógiai szempontokat tart szem előtt.

A 9 ívre (144 oldalra) terjedő mű ára fűzve 3 kor.; kötve 4 kor. Megrendelhető a szerzőnél, Nagyenyeden.

*

Kleist magyarul. A németek most ünneplik századik évfordulóját annak, hogy irodalmuk egyik legzseniálisabb szelleme, *Kleist Henrik* öngyilkos lett. Ez alkalomból adta ki a *Radó Antal* kulturális becsű vállalata, a «Magyar Könyvtár» Kleist leghíresebb novelláját, a *Kohlhaas Mihály-t* Mikes Lajos fordításában. A novella a német irodalom egyik gyöngye s magyar fordítása annál nagyobb irodalmi jelentőségű, mert Kleist műveiből alig van valami magyarra fordítva. A füzet a Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) cég kiadásában jelent meg; ára 60 fillér.